

SAKSFRAMLEGG

Høring - forslag til felles forskrift i Kongsbergregionen om permisjon i grunnskolen

Utvalgssak	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	16.10.2025

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å fatte slikt vedtak:

Kommunedirektøren gis fullmakt til å sende forslaget på høring.
Høringsfristen settes til seks uker.

Begrunnelse:

Regionalt oppvekstledernetverk i Kongsbergregionen vedtok i mai 2025 at det skal utarbeides forslag om felles forskrift om permisjon i grunnskolen. Det ble opprettet en arbeidsgruppe som sammen har utarbeidet utkast til forskrift og saksframlegg hvor Krødsherad kommune har vært delaktige i prosessen. Arbeidsgruppen har innhentet råd og erfaringer fra Oslo kommune ved Osloskolen.

Saksopplysninger:

Det følger av opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd at:

«Kommunen kan gi ein elev permisjon frå skolen dersom eleven får ei opplæring som samla sett er forsvarleg. Kommunen gir forskrift om permisjon frå skolen.».

De fleste av kommunene i Kongsbergregionen har vedtatt egne forskrifter om permisjon i henhold til § 2-2 fjerde ledd. Disse er nokså ulike – både når det gjelder omfang og innhold. Sakene som sådan og behovene for permisjon er derimot ganske like, og arbeidsgruppen ser behov for en mer enhetlig tilnærming mellom kommunene i regionen. Felles regelverk vil også muliggjøre felles maler for vedtak og relevante skjemaer.

Det foreslås høringsfrist på seks uker. Etter fristens utløp vil arbeidsgruppen vurdere innspillene, og legge endelig versjon av forskriften frem for vedtak i hvert kommunestyre. Det vises til forvaltningslovens saksbehandlingsregler i kapittel VII. Siden kommunene har ulike møtedatoer i utvalgene, vil høringen iverksettes dagen etter at siste kommune har gjennomført sitt utvalgsmøte (november).

Arbeidsgruppen vil i løpet av høsten 2025 lage et felles høringsbrev som hver enkelt kommune kan benytte når forskriften legges ut på høring.

Hver enkelt kommune må vedta forskriften i eget kommunestyre. Målet er at alle kommunene enes om en felles ordlyd, og at vi kan drøfte relevante problemstillinger i høringsrunden. Dersom en eller flere av kommunene ikke kan vedta forskriften, foreslås det at den eller de kommunene vedtar sin egen forskrift. Dette bør dog ikke hindre felles forskrift for resten.

Fakta og vurderinger

Tidligere regelverk

Den forrige opplæringsloven (lov av 17.07.1998) inneholdt en lovfestet begrensning om at det bare kan gis permisjon for inntil to uker av gangen. Forsvarlighetsvilkåret gjaldt også før lovendringen. Den tidsmessige begrensningen ble ikke videreført, og det følger av lovforarbeidene at lovgiver mener forsvarlighetskravet uansett gir en grense for hvor mange og lange permisjoner den enkelte elev kan få innvilget.

Hva sier gjeldende opplæringslov

Gjeldende opplæringslov trådte i kraft 01.08.2024, og regulerer permisjon i nåværende § 2-2 fjerde og femte ledd:

«Kommunen kan gi ein elev permisjon frå skolen dersom eleven får ei opplæring som samla sett er forsvarleg. Kommunen gir forskrift om permisjon frå skolen.

Ein elev som høyrer til eit anna trussamfunn enn Den norske kyrkja, har rett til permisjon frå skolen dei dagane trussamfunnet har helgedag, dersom foreldra sørgjer for den opplæringa som må til for at eleven skal kunne følgje med i opplæringa på skolen etter fråværet.»

Særlig om forsvarlighetsvurderingen

Det følger av opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd at kommunen «kan» gi permisjon dersom opplæringen «samlet sett er forsvarleg». Dette innebærer at skolen ikke er forpliktet til å gi permisjon, og elevene har dermed ikke rettskrav på å få innvilget en permisjonssøknad. Vilkåret om at opplæringen samlet sett må være forsvarlig, innebærer at permisjon bare kan gis når det er forsvarlig ut fra hensynet til den enkelte elevens opplæring. For å vurdere hva som er forsvarlig, må det legges vekt på læringsutbyttet til eleven, hva som skal skje på skolen i permisjonstiden, for eksempel om det er nasjonale prøver, og om foreldrene vil sørge for egnet opplæring i permisjonstiden. Dette følger av Prop. 57 L (2022–2023) punkt 9.5.5. Det skal også vurderes hva som er det beste for eleven, og hva eleven selv mener, jf. opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2. Den opplæringen eleven mister i forbindelse med permisjon, har eleven ikke rett til å få erstattet senere. Tidligere fravær skal vektlegges og være relevant i vurderingen.

Arbeidsgruppen har vurdert om 10-dagers grensen bør beholdes eller ikke. Ny lov overlater til kommunene å avgjøre dette, og stiller kun som krav det må foretas en forsvarlighetsvurdering. Hensyn som taler for å fjerne grensen, er at skolene skal stå friere og ha større fleksibilitet i den enkelte sak/enkelte vurderingen. Arbeidsgruppen har likevel kommet frem til at de vil anbefale å beholde 10-dagers grensen, og har lagt avgjørende vekt på at det er viktig med klare begrensninger på omfanget av permisjoner. Videre er det viktig at regelverket er forutsigbart og forståelig for elever og foresatte. Dette taler for en enkel, tallfestet begrensning. Enkle regler tilrettelegger også for effektiv saksbehandling. Det

er imidlertid viktig at 10-dagers grensen ikke fremstår som en kvote som elevene/de foresatte kan benytte seg fritt av. Arbeidsgruppen mener det er viktig å formidle dette tydelig ut, og tilføyer at permisjon på opp mot 10 dager i seg selv vil kunne utfordre forsvarligheten.

Tungtveiende grunner

Tilsvarende som i Osloskolen, har arbeidsgruppen valgt å anbefale en regel som viser at terskelen for å innvilge permisjon skal være høy – uavhengig av om det er forsvarlig i den enkelte saken.

Arbeidsgruppen mener dette er en viktig regel for å bidra til tilstedeværelse på skolen, og bevisstgjøre elever og foresatte om at elevene ikke bare har rett - men også plikt til å gå på skolen. Dette følger av opplæringsloven § 2-2 første ledd.

Utkastet lister opp noen typetilfeller som kan regnes som tungtveiende grunner. Opplistingen er ikke ment å være uttømmende. Når det gjelder idrettslig og kulturell konkurranse/stevne, foreslås det å avgrense til «høyt» nivå. Dette innebærer ikke nødvendigvis nasjonalt eller internasjonalt nivå, men er ment som en presisering for å utelukke generelle idretts- og kulturarrangementer. Vi viser i denne sammenhengen til at en relativt raskt kan være på nasjonalt nivå i enkelte idretter/aktiviteter uten at nivået kan regnes som høyt.

Arbeidsgruppen har vurdert om bestemmelsen bør avgrenses mot ferieavvikling. I Kongsbergregionen er det allerede noen kommuner som ikke gir permisjon for å dra på ferie. Selv om det er ulik praksis per i dag, er alle kommunene enige i at ferieavvikling bør gjennomføres når eleven likevel har fri.

Opplæringslovens klare hovedregel er at alle skoledager er obligatoriske. Det er 190 skoledager i et skoleår. Elever og foresatte har dermed 175 dager til ferier og andre aktiviteter. Det foreslås derfor å forskriftsfeste at ferieavvikling som hovedregel ikke er en tungtveiende grunn. Ved å formulere oss på denne måten åpnes det for at skolen kan gjøre unntak i enkelttilfeller, forutsatt at opplæringen samlet sett er forsvarlig og permisjonen ikke skjer når faste prøver o.l. avvikles.

Dersom vilkåret om at opplæringen samlet sett er forsvarlig er oppfylt, jf. ovenfor, må skolen ta stilling til om søknaden om permisjon skal innvilges eller ikke. Skolen kan avslå en søknad om permisjon selv om det er forsvarlig å gi permisjon de skoledagene det blir søkt om. Hvilke momenter det skal legges vekt på i vurderingen, synliggjøres i utkastets § 5 om tungtveiende grunner.

Særlig om faste prøver o.l.

Forslaget legger opp til at det ikke skal innvilges permisjon «ved forberedelse til, eller ved gjennomføringen av» nevnte prøver. Likt med faste prøver regnes for eksempel obligatoriske klasseseturer og skolearrangementer der eleven har en rolle, samt undervisningsopplegg som skolen mener eleven må delta i. Dette kan utledes av «vurderingssituasjoner» i utkastets bokstav d). Hva som skal regnes for å være «forberedelse til» må avgjøres konkret av skolen i den enkelte saken. Skolene vil også her ha nokså høy grad av fleksibilitet med hensyn til hvem som eventuelt kan få innvilget permisjon før prøver. I vurderingen er det blant annet relevant å vurdere hvor godt forberedt den enkelte elev er. Også her må permisjonene være forsvarlig og tungtveiende grunner må tale for å innvilge den.

Barnets beste

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som gjelder barn, og følger av Grunnloven og barnekonvensjonen. Dette innebærer at beslutningstaker må synliggjøre at hensynet til barnets beste er identifisert og vurdert. Hensynet til barnet er ikke det eneste som er relevant, og heller ikke alltid det avgjørende. Ved avveiningen mot andre interesser skal likevel hensynet til barnets beste

ha stor vekt – det er ikke bare ett av flere momenter i en helhetsvurdering: Barnets interesser skal danne utgangspunktet, løftes spesielt frem og stå i forgrunnen. Barnets med- og selvbestemmelsesrett er en sentral del av «barnets-beste»-vurderingen. Dette innebærer at før foreldre eller andre treffer en avgjørelse for barnet, har barnet rett til å få informasjon og mulighet til å bli hørt.

Det er viktig at skolene synliggjør at de har foretatt en konkret vurdering av barnets beste i den enkelte saken. Siden «barnets-beste»-vurderingen skal foretas i alle vedtak, behøver det ikke fremgå uttrykkelig av forskriften at dette må gjøres. Arbeidsgruppen viser til at dette vil fremgå av vedtaksmalene som vil bli utarbeidet.

Andre forhold

En kommune har fått innspill fra det lokale idrettslaget om at det bør gis permisjon utover 10 dager for å drive med toppidrett. Arbeidsgruppen ønsker et bredest mulig grunnlag for høringsinnspill, og vil avvente med å vurdere innspillet til den formelle høringsrunden. Vi vil likevel benytte anledningen til å minne om at et viktig premiss for læring er at elevene er til stede på skolen i skoletiden, og at elevene må likebehandles.

Opplæringsloven § 2-2 femte ledd gjelder barn som tilhører andre trossamfunn enn Den norske kirke, og gir rett til permisjon på egne helligdager. Også her gjelder det vilkår om at foreldrene må sørge for at barnet skal være i stand til å følge med i undervisningen på skolen etter fraværet. Når loven gir rett til permisjon i disse tilfellene, er det unødvendig å gjenta i forskriften.

Konsekvenser

Permisjonsregelverk i grunnskolen er ikke noe nytt, og de aller fleste elever og foresatte er klare over at elevene har plikt til å gå på skolen. På grunnlag av ovennevnte, mener arbeidsgruppa at det viktigste hensynet forskriften om permisjon må ivareta, er å bidra til tilstedeværelse i undervisningen.

Ved å innføre likelydende forskrift i Kongsbergregionen vil kommunene kunne samarbeide bedre, samt utvikle felles veiledere og verktøy, skjemaer for søknader og maler for vedtak.

Like regler vil også skape større forutsigbarhet for alle involverte – både elever og foresatte og de ansatte i skolen som skal forvalte reglene.

Likebehandling må stå sentralt i skolens vurdering av søknader. Arbeidsgruppen mener derfor at det kan være en risiko dersom forskriften åpner for at enkelte grupper tilgodeses. For å imøtekomme noen aktiviteter og samtidig avgrense mot andre, foreslås ovennevnte opplisting av hva som kan anses som tungtveiende grunner. Dette er ment som et forsøk på å likebehandle enkelte aktiviteter som har allmennyttig formål.

Å avslå søknader om permisjon for å dra på ferie, vil også føre til større grad av likebehandling mellom de elevene som har foresatte som er i stand til å gi forsvarlig opplæring i løpet av ferien og de som ikke har det.

Arbeidsgruppen er klar over at alternativet til permisjon, er ugyldig fravær og/eller utskriving av elev. Dersom foresatte ønsker å prioritere aktiviteter som er uforenlig med at elever går på skole over lengre perioder, kan de overta ansvaret for opplæringen og gi barnet opplæring selv. Dette har de rett til etter opplæringsloven § 2-2 første ledd. Kommunen skal da føre tilsyn med at opplæringen foreldrene gir er i

samsvar med kravene i opplæringsloven, jf. opplæringsloven § 22-5. Det vises for ordens skyld til at for utenlandsreiser av varighet på mer enn tre måneder, opphører opplæringsplikten i Norge. Permisjonsregelverket er derfor ikke relevant i slike tilfeller.

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at regelverket skal være enkelt å håndtere i skolen. Det skal være lett å gjøre rett første gang, dvs. at vi har som mål at færrest mulig vedtak blir opphevet og returnert fra statsforvalteren i forbindelse med klagesaker.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren støtter arbeidet om å utarbeide felles rutiner og forskrifter for regionen og at Krødsherad kommune tar en aktiv del i regions-arbeidet, og i denne sammenheng permisjonsreglement. Det å sikre mest mulig likelydende rutiner og forskrifter i regionen vil bidra til å lette arbeidsbelastningen for rådgiverne og rektorer, enklere saksbehandling, samt å bidra på tvers av kommunegrenser ved behov.